

**Zpráva o stavu lesa a lesního hospodářství
České republiky
v roce 2019**

Ministerstvo zemědělství

3. Ekonomika v lesním hospodářství

3.1 Ekonomická situace vlastníků lesa

Souhrnná ekonomická situace vlastníků lesa (tedy správců státních lesů, majitelů soukromých lesů a majitelů lesů měst a obcí) v rámci hospodaření v lesích včetně případných vedlejších aktivit se meziročně výrazně zhoršila. Průměrný hospodářský výsledek vlastníků lesa (tj. tvorba zisku před zdaněním) dosáhl za lesy státní, lesy měst a obcí a lesy soukromé (včetně příspěvků na hospodaření v lesích) za rok 2019 hodnotu 651 Kč/ha lesa a v dlouhé časové řadě je historicky nejhorší a řadí se i před krizové roky 2008 a 2009 (kdy tvorba zisku byla 667 a 748 Kč/ha lesa). Meziroční výrazné zhoršení ekonomické situace (pokles tvorby zisku v hodnotách před zdaněním včetně příspěvků na hospodaření v lesích) bylo dosaženo u lesů státních (pokles o 888 Kč/ha lesa), zatímco mírnější pokles byl u lesů v majetku měst a obcí (o 683 Kč/ha lesa); pouze u lesů soukromých se projevila dílčí nárůst (o 1 600 Kč/ha lesa). Ekonomická situace u vlastníků (nájemců) lesů by byla ještě značně horší, pokud by se výrazně nezvýšila dotace (příspěvek na hospodaření v lesích), a to především o nově vyplácený příspěvek pro nestátní vlastníky lesů z důvodu poklesu zpeněžení kalamitního – kůrovcového surového dříví. Bez celkové dotační podpory by se hospodářský výsledek výrazně propadl u všech vlastníků lesů do ztráty, a to u státních lesů na hodnotu (-867/Kč/ha lesa), u lesů v majetku obcí a měst na hodnotu (-1 560 Kč/ha lesa) a u lesů soukromých na hodnotu (-65 Kč/ha lesa). Tato zjištění vyplývají ze zpracovaného resortního statistického výkazu Les (MZe) 1-01 („Roční výkaz o hospodaření v lesích“), který od cca 280 největších vlastníků (případně nájemců) lesů v ČR pravidelně zachycuje výsledky hospodaření na cca 70 % z celkové výměry lesních pozemků v ČR (k 31. 12. 2019 bylo v ČR celkem 2 675,7 ha lesních pozemků).

Hlavními vlivy na pokles tvorby zisku oproti předchozím úspěšnějším letům (2010-2018) byly: výrazný pokles ve zpeněžení prodaného dříví z důvodu dodávek méně kvalitních sortimentů, 95% podíl nahodilé a kalamitní těžby dřeva (poškozené dřevo v horší kvalitě) z celkem provedené těžby dřeva v ČR, přesycenost tuzemského i středoevropského trhu se surovým dřívím (zejména kalamitním dřívím se zhoršenou kvalitou), zvýšené zásoby neprodejného dřeva, zvýšená nákladovost a provádění rostoucího objemu pěstebních prací na kalamitních holinách a zvýšený požadavek na tvorbu rezerv, zvýšené náklady na pořizování investic (strojů a mechanizačních prostředků pro mnohem větší objem výkonů v těžební a pěstební činnosti i vyšší potřeby na údržbu a výstavbu lesních cest a svážnic), výrazný nedostatek pracovníků na provádění prací v lesích a neposledně i ve ztrátě v provádění tzv. jiných a dalších „nelesnických činností“.

Na hospodaření ve státních lesích se rozhodující mírou podílelo hospodaření státního podniku LČR, který předběžně vykázal celkovou ztrátu ve výši 863 mil. Kč, přičemž v roce 2018 to byl ještě zisk před zdaněním ve výši 238 mil. Kč a v roce 2017 dokonce zisk ve výši 3 744 mil. Kč. Tento podnik však průběžně odváděl ze svého podnikatelského zisku a následně z vytvořených rezerv (především z rezervy na pěstební a ostatní lesní činnosti) od roku 2013 až do roku 2018 finanční prostředky do státního rozpočtu ČR v celkové výši přesahující 31 mld. korun. Prakticky tak vyčerpával veškeré finanční zdroje z hospodaření v předchozích letech. Druhý státní podnik VLS předběžně vytvořil zisk před zdaněním ve výši cca 11 mil. Kč, zatímco v roce 2018 to byl zisk cca 75 mil. Kč. Pokles tvorby zisku způsobil opět především poklesu tržeb za dřevo a nárůst nákladů na pěstební a těžební činnost v souvislosti se zpracováním rozsáhlé kalamity ve smrkových porostech. V předchozích letech si státní podnik VLS vytvořil dostatečné rezervy na pěstební činnost a likvidaci kalamit a v roce 2019 použil tyto rezervy ve výši cca 324 mil. Kč.

Výrazně se zvýšila finanční podpora pro nestátní vlastníky (nájemce) lesů, a to novým zavedením příspěvku na zmírnění dopadu kůrovcové kalamity (tj. z poklesu ceny za prodej

kůrovcového dříví). Pokračovala dále podpora formou finančních příspěvků na hospodaření v lesích, úhrada některých mandatorních výdajů ze státního rozpočtu dle zákona o lesích a podpora poskytovaná z fondů EU. Celkově vynaložená finanční podpora na 1 ha lesa činila v průměru 241 Kč u státních lesů (meziroční nárůst o 48 Kč), 2 297 Kč u lesů v majetku měst a obcí (meziroční nárůst o 1 679 Kč) a 3 041 Kč u lesů soukromých (meziroční nárůst o 2 326 Kč).

Ze zpracovaných výsledků statistického resortního šetření dále vyplynulo, že na poklesu zisků u všech subjektů dle kategorií vlastnictví lesů se rovněž podílelo saldo tvorby a čerpání rezervy na pěstební a ostatní lesnické činnosti (celkový vliv na pokles zisku byl ve výši 252 mil. Kč, když převažovala tvorba rezerv ve výši 1 114 mil. Kč nad čerpáním těchto rezerv ve výši 862 mil. Kč). Nejvíce se toto saldo z rezerv s dopadem na pokles zisku projevilo u lesů soukromých (352 mil. Kč) a u lesů měst a obcí (202 mil. Kč), zatímco u státních lesů převažovalo čerpání nad tvorbou rezervy (zlepšení zisku o 302 mil. Kč). Je ale skutečností, že dosud vytvořené rezervy na pěstební činnost a ostatní lesnické činnosti spojené s dlouhodobějším financováním pokračující kůrovcové kalamity v lesích ČR jsou nedostatečné a je nutné je posílit na základě oprávněných žádostí MZe a po projednání ve vládě ČR ze státního rozpočtu. Jinak hrozí kolaps vlastníků lesů v celém lesním hospodářství s ohromnými ekologickými dopady a zhoršením životního prostředí. Dalším faktorem na pokles zisku byla celková finanční ztráta z provádění jiných činností ve výši 328 mil. Kč (v tom byla ztráta u státních lesů 160 mil. Kč, 106 mil. Kč u lesů měst a obcí a 62 mil. Kč u lesů soukromých). Významnou nákladovou položkou bylo nájemné u lesů měst a obcí (ve výši 1 732 Kč/ha, když bylo pronajato 57 % z výměry těchto lesů) a nájemné u soukromých lesů (ve výši 1 828 Kč/ha, když bylo pronajato 56 % z výměry těchto lesů).

Tabulka 3.1.1

Průměrné vlastní náklady vybraných výkonů (Kč/technickou jednotku)

Výkon – činnost	t. j.	2016	2017	2018	2019
Obnova lesa	ha	77 997	82 682	97 132	99 804
Péče o lesní kultury	ha	8 721	9 398	10 920	11 701
Prořezávky	ha	9 944	10 097	13 217	14 426
Ochrana lesa	ha	171	193	324	395
Celkem pěstební činnost	ha lesa	1 974	2 127	2 556	3 239
Těžba dřeva	m ³	192	185	187	208
Přibližování dřeva	m ³	237	237	252	244
Odvoz dřeva	m ³	157	170	168	179
Oprava a údržba lesních cest	ha lesa	866	947	837	532

Pramen: MZe

